

Makale Türü / Article Type:

Derleme / Review

Gönderilme Tarihi / Submission Date:

15/08/2023

Kabul Tarihi / Accepted Date:

18/09/2023

Mahalle ve çocuk suçluluğu: Bir derleme çalışması

Rukiye KIZILTEPE¹

Öz

Çocukların büyüdüğü sosyal ve fiziksel bağlamların önemi uzun yıllardır vurgulanmaktadır. Mahalle, çocuğun büyüdüğü mekan olarak, çocuğun gelişimini doğrudan ve dolaylı olarak etkiler. Son yıllarda mahalle bağlamının çocuk suçluluğunu nasıl etkilediği üzerine yapılan çalışmaların sayısında fark edilir bir artış olmasına rağmen, daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Sosyal bilimciler mahalle ve çocuk suçluluğu arasındaki ilişkiyi incelerken, genellikle mahallenin konumu ya da psikososyal özellikleri gibi tek bir özelliğine odaklanmaktadır. Ancak, mahallenin yapısal ve sosyal özellikleri birbiriyle ilişkilidir, bu nedenle tüm bu özelliklerin bir bütün olarak ele alınması önemlidir. Bu çalışmanın amacı, çeşitli mahalle özellikleri ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişkiyi gözden geçirmektir. Bu derleme çalışmasında, çocuk suçluluğu ile ilişkisi incelenen mahalle ile ilgili faktörler üç başlık altında toplanmıştır: mahallenin konumu, sosyodemografik özellikleri ve psikososyal özellikleri. Bu özelliklerin kapsamlı bir şekilde ele alınması gelecekte yapılacak araştırmalara rehberlik edecektir. Bu konudaki bilgimizi derinleştirmek, önleme ve müdahale programları ile sosyal politikaların geliştirilip uygulanmasına yol açacak ve çocuğun gelişimine çok boyutlu olarak daha iyi katkı sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk suçluluğu, Mahalle, Sosyal düzensizlik, Toplum şiddeti, Kolektif etkililik

Neighborhood and juvenile delinquency: A review study

Abstract

Previous studies have emphasized the importance of the social and physical contexts in which children grows up on their development for many years. The neighborhood, as an environment in which the child grows up, directly and indirectly affects the child's development. Although there has been a noticeable increase in the number of studies on how the neighborhood context affects juvenile delinquency in recent years, it is still emphasized that there is a need for further research. When social scientists examine the relationship between neighborhoods and juvenile delinquency, they tend to focus on a single characteristic such as the location or psychosocial features of the neighborhood. However, the structural and social features of the neighborhood are interrelated; therefore it is critical to investigate all of these features as a whole. The purpose of the current study was to review the relationship between various neighborhood characteristics and juvenile delinquency. In this review study, factors associated with the neighborhood which are examined in relation to juvenile delinquency are categorized under three headings: the location, socio-demographic characteristics, and psychosocial characteristics of the neighborhood. A comprehensive examination of these characteristics will guide future research. Deepening our knowledge on this topic will lead to the development and implementation of prevention

¹ Ar. Gör. Dr.; Pamukkale Ü., İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Denizli, Türkiye
E-mail: rukiyekiziltepe@gmail.com ORCID: 0000-0001-8076-3419

Atf İçin / For Citation: KIZILTEPE R. (2023). Mahalle ve çocuk suçluluğu: Bir derleme çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED* 5(9), 793-812. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbed>

and intervention programs as well as social policies that contribute multidimensionally to the child's development.

Keywords: Juvenile delinquency, Neighborhood, Social disorganization, Community violence, Collective efficacy

GİRİŞ

Çocuk suçluluğu, 18 yaşından küçük bireyler tarafından işlenen ve ceza hukukuna aykırı olan eylemleri ifade eder (Aksel, 2014; Onur, 1980). Çocuk suçluluğu, uzun yıllardır psikoloji, sosyoloji ve adli bilimler gibi birçok disiplinden araştırmacıların ilgisini çekmiş ve çocukların neden suçlu davranışlara karıştıkları konusunda birçok açıklama yapılmıştır (Altınsoy & Kara, 2022; Caspi ve ark., 1993; Cömert & Sevim, 2017; Shen & Zhong, 2018). Çocukların suçlu davranışlar sergilemesini açıklamak için ortaya konan en eski açıklamalardan biri, çocukların bulunduğu çevrenin özelliklerine odaklanır. Biyolojik ve psikolojik açıklamalar bu konuya önemli katkılarda bulunsa da çocuk suçluluğu davranışının doğası gereği sosyal olduğu varsayımını göz ardı etmektedirler (Thompson & Bynum, 2017). Bu nedenle, çocuk suçluluğunu açıklamak için araştırmacılar yalnızca insanların yaşadığı fiziksel çevreye değil, aynı zamanda çevreye uyum sağlamak için geliştirilen sosyal örgütlenme ve sosyal süreçlere de odaklanmalıdırlar (Kratcoski ve ark., 2020).

Sosyal yapısal kuramcılara göre suç, önceden belirlenmiş anormal ya da sapkın bir davranış olarak değil, belirli sosyal koşullara verilen normal bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır ve kişilerin içinde bulunduğu sosyal yapı ve koşulların bir sonucudur. Diğer bir deyişle, suç davranışı gibi ortaya çıkan sosyal sorunlar hem çeşitli açılardan dezavantaja sahip olan bölgelerde hem de dezavantaja sahip nüfuslarda karşımıza çıkmaktadır. Bu, benzer bireysel özelliklere sahip olan iki kişinin sosyal konumlarına bağlı olarak farklı davranışlar sergileyebileceği anlamına gelmektedir (Roberson & Azaola, 2021). Daha açık bir ifadeyle, bir kişinin içinde bulunduğu sosyal ve fiziksel yapı davranışlarını önemli ölçüde şekillendirmektedir. Alanyazındaki pek çok çalışmanın da bu bakış açısını desteklediği görülmektedir. Örneğin, Crum ve arkadaşları (1996) tarafından yürütülen bir çalışmada düşük gelir, sınırlı kaynaklar, kötü barınma koşulları, yüksek işsizlik ve suç seviyeleri gibi özelliklere sahip belirli mahallelerin maruz kalma imkanı yaratarak uyuşturucu kullanımı için bir risk faktörü olup olmadığı

incelenmiştir. Çalışmanın bulguları dezavantajlı bir mahallede yaşamayan akranları ile karşılaştırıldığında, dezavantajlı bir mahallede yaşayan ergenlere yaklaşık 6 kat daha fazla kokain teklif edildiğini göstermiştir. Haynie ve arkadaşları (2006) tarafından yürütülen çalışma da şiddet davranışları sergilemede mahallenin sosyo-ekonomik kaynaklarının önemini vurgulamaktadır. Ancak bu noktada ilk olarak alanyazında mahallenin nasıl tanımlandığını belirtmek önemlidir. Her ne kadar alanyazında mahallenin net bir tanımı bulunmasa da Steele (2010) çoğu tanımın ortak şekilde iki özelliği vurguladığını belirtmiştir: Bir mahalle, tipik olarak, insanların birbirleriyle ve yerel örgütlerle etkileşime girdiği ve sosyal bağlantılar kurduğu geniş ve yapısal olarak karmaşık bir alandır; ancak çevredeki topluluktan ayrı olarak değerlendirilecek kadar da küçük bir alandır. Bu, mahallelerin genellikle içinde buldukları daha büyük topluluktan ayrı, kendi benzersiz kültürlerine ve sosyal dinamiklerine sahip olduğu anlamına gelmektedir. Steele (2010) tarafından yapılan bu tanım hem mahallenin ortak özelliklerini hem de diğer yerleşim yerlerinden farkını açıkça ortaya koyduğu için bu çalışmada da bu tanım temel alınmıştır.

Özetlemek gerekirse, mahalle özelliklerinin çocuk ve ergenlerin davranışlarını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemesinden hareketle (Bronfenbrenner, 1977; Brooks-Gun, 1995; Steele, 2010), bu derleme çalışmasında mahalle ve çocuk suçluluğu arasındaki ilişkiyi kapsamlı bir şekilde sunmak amaçlanmaktadır. Web of Science ve Scopus gibi çeşitli uluslararası veri tabanlarının yanı sıra Türkçe yayınlara ulaşmak için TR Dizin gibi veri tabanları da Ekim - Aralık 2022 tarihleri arasında taranmıştır. Çalışmalardan elde edilen bulgular sentezlenerek çocuk suçluluğu araştırmalarındaki mahalle ile ilgili değişkenler üç başlık altında toplanmıştır: mahallenin konumu, mahallenin sosyodemografik özellikleri ve mahallenin psikososyal özellikleri.

MAHALLENİN KONUMU

Mahallenin bulunduğu konum ve çocuk suçluluğu ilişkisini inceleyen çalışmaların uzun bir geçmişi vardır. Bu alandaki çalışmaların klasikleri 1900'lü yılların ilk senelerinde Chicago Okulu'nun temsilcileri tarafından yürütülmüştür (Browning ve ark., 2014). Chicago Okulu, kentlerdeki insan davranışlarını incelemenin özellikle değerli olduğuna inanan bir grup sosyoloğu tanımlamaktadır; çünkü kentler, belirli davranışları ve

deneyimleri içeren benzersiz bir sosyal ortam sunmaktadır. En temelde kent yaşamının, ortak çıkarlara dayalı sosyal gruplar yaratabileceğini, kent yaşamının anonimliğinin resmi olmayan sosyal kontrollerin etkisini zayıflatabileceğini ve potansiyel suçlu davranış için daha fazla fırsata yol açabileceğini savunmuşlardır (Roberson & Azaola, 2021).

Mahallenin konumuna ilişkin öncü çalışma Burgess (1925) tarafından yürütülmüştür. Burgess (1925) bir kent merkezinin yapısal ve sosyal farklılıklarını dikkate alarak iç kesimlerden başlayarak dışa doğru 5 bölge belirlemiş ve bu beş bölümün suçlulukla ilişkisini incelemiştir. Burgess (1925) tarafından tanımlanan bu beş bölge şu şekildedir: Birinci bölgede iş ve hükümet binaları bulunur ve bu bölge şehrin tam merkezindedir. İkinci bölge, birinci bölgeyi çevrelemektedir ve geçiş bölgesi olarak da tanımlanabilir. Bu bölgede fabrikalar, apartmanlar, ulaşım hatları ve getto mahalleler bulunur. Üçüncü bölge, işçi sınıfının oturduğu apartman binaları gibi yapıların bulunduğu yerleşim bölgesidir. Dördüncü bölge, daha pahalı yerleşim yerlerinin bulunduğu orta sınıf çalışanlara özgü yerleşim yeridir. Beşinci bölge, banliyölerin bulunduğu kent merkezinin en dış halkasıdır. Suç davranışının ise ikinci bölgede yoğunlaştığı belirtilmektedir. İkinci bölge düşük konut fiyatları nedeniyle şehre yeni gelenler tarafından daha sık tercih edilmektedir. Ayrıca hem şehre yeni gelenlerin kent yaşamına uyum konusunda güçlük yaşamaları hem de bu bölgede daimî olarak ikamet edenlerin sayısının daha az olması güçlü topluluk bağları kuramamaları bu bölgede suçun daha fazla yoğunlaşmasına yol açmaktadır.

Chicago Okuluna bağlı en önemli araştırmacılardan ikisi olan Shaw ve McKay, Burgess'in (1925) araştırmasından etkilenerek Chicago'daki suçlu davranışların yerlerini haritalandırmayı ve bunları iş ve endüstrinin yoğunlaşması gibi diğer faktörlerle karşılaştırmayı amaçlamışlardır. Suçlu davranışın en yüksek yoğunluğunun, merkezi iş bölgesini çevreleyen "geçiş bölgesinde" olduğu bulunmuştur, ancak aynı zamanda, Chicago Nehri boyunca ve çelik fabrikalarının çevresi gibi, ticari gelişme ile karakterize olan diğer alanlarda da suç yoğunluğunun yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca, kent merkezinden banliyö çevresine doğru artan mesafeyle suçluluk oranlarının

azaldığı belirtilmiş ve bu bulguların diğer 20 büyük Amerikan şehri için de geçerli olduğu gösterilmiştir (Snodgrass, 1976).

Konuya ilişkin bir başka çalışmada Burgess (1925) bir kent merkezinin yapısal ve sosyal farklılıklarını dikkate alarak iç kesimlerden başlayarak dışa doğru 5 bölge belirlemiş ve bu beş bölümün suçlulukla ilişkisini incelemiştir. Burgess (1925) tarafından tanımlanan bu beş bölge şu şekildedir: Birinci bölgede iş ve hükümet binaları bulunur ve bu bölge şehrin tam merkezindedir. İkinci bölge, birinci bölgeyi çevrelemektedir ve geçiş bölgesi olarak da tanımlanabilir. Bu bölgede fabrikalar, apartmanlar, ulaşım hatları ve getto mahalleler bulunur. Üçüncü bölge, işçi sınıfının oturduğu apartman binaları gibi yapıların bulunduğu yerleşim bölgesidir. Dördüncü bölge, daha pahalı yerleşim yerlerinin bulunduğu orta sınıf çalışanlara özgü yerleşim yeridir. Beşinci bölge, banliyölerin bulunduğu kent merkezinin en dış halkasıdır. Suç davranışının ise ikinci bölgede yoğunlaştığı belirtilmektedir. İkinci bölge düşük konut fiyatları nedeniyle şehre yeni gelenler tarafından daha sık tercih edilmektedir. Ayrıca hem şehre yeni gelenlerin kent yaşamına uyum konusunda güçlük yaşamaları hem de bu bölgede daimî olarak ikamet edenlerin sayısının daha az olması güçlü topluluk bağları kuramamaları bu bölgede suçun daha fazla yoğunlaşmasına yol açmaktadır.

Şehri çeşitli yapısal ve sosyal özellikleri bağlamında haritalandırmak yerine, sadece mahallenin kent merkezi ve kırsalda bulunması da çocuk suçluluğu oranlarını etkileyebilir (Lyerly & Skipper, 1981). Nitekim konuya ilişkin sayısız çalışmada kırsal bölgelere kıyasla kent merkezinde suç davranışlarının daha sık görüldüğü rapor edilmektedir (Farrell ve ark., 2000; Lyerly & Skipper, 1981; Magdalenic, 1995). Örneğin, Farrell ve arkadaşları (2000) tarafından yürütülen, kent merkezindeki 988 ortaokul öğrencisi ve kırsaldaki 1895 ortaokul öğrencisinin katıldığı bir çalışmada öğrenciler madde kullanımı, suç ve saldırganlık davranışları bakımından karşılaştırılmıştır. Sonuçlara göre kent merkezindeki öğrencilerin, kırsaldaki öğrencilere kıyasla öğretmeni tehdit etmek, hırsızlık yapmak, birini silahla tehdit etmek ve saldırganlık gibi davranışları daha yüksek olasılıkla sergiledikleri görülmüştür. Türkiye’de yapılan çalışmalarda, yurtdışında yürütülen çalışmalarla aynı doğrultuda sonuçlar elde edilmiş ve kent merkezinde yaşamının çocuk suçluluğuna yakınlık

yaratan bir faktör olduğu saptanmıştır. Bu çalışmalardan birinde Toğuç (2021) haklarında adli işlem yapılan çocukların evraklarını çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Çalışmanın sonuçları, suça sürüklenen çocukların çoğunun kent merkezinde yaşadığını ve erkek olduğunu göstermiştir. Çalışma kapsamında en sık görülen suçların mala karşı ve insana karşı suçlar olduğu saptanmış; ancak bu suçların cinsiyete ya da yerleşim yerine göre bir farklılık içerip içermediği değerlendirilmemiştir.

Alanyazındaki çalışmalar kırsal ve kent merkezindeki ergenlerin başka birçok özellik bakımından da farklılaştığını ortaya koymuştur. Davranış özellikleri bakımından incelendiğinde kent merkezindeki ergenlerin saldırganlık, uyuşturucu kullanma gibi problemlili davranışları daha sık sergilediği görülmektedir. Örneğin, Farrell ve arkadaşları (2000) tarafından yürütülen çalışmada kent merkezindeki ergenlerin daha fazla uyuşturucu kullandığı, fiziksel saldırganlık içeren ve içermeyen saldırganlık davranışlarını daha sık sergilediği saptanmıştır. Elgar ve arkadaşları (2003) ise kent merkezi ve kırsalda yaşayan ve suça sürüklenmiş 68 erkeği madde kullanımı ve davranış problemleri açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, kırsalda suça karışan ergenlerle karşılaştırıldığında, kent merkezindeki ergenlerin daha fazla madde kullandığını, akranlarla ve aile üyeleri ile daha fazla problem yaşadığını ve daha fazla dışsallaştırma problemleri sergilediğini göstermiştir. Ayrıca, bir çetenin üyesi olma bakımından da kırsal ve kent merkezindeki ergenler arasında farklılıklar görülmektedir. Örneğin, kırsaldaki ergenlerin suç işlerken tek başına olma olasılıkları daha yüksekken, kent merkezindeki ergenlerin çete içerisinde suça karışma olasılıklarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Lentz, 1956). Benzer şekilde, Evans ve arkadaşları (1999) kent merkezindeki ergenlerin bir çete içerisinde yer alan arkadaş sayısının daha fazla olduğunu ve çeteler tarafından tehdit edilme olaylarını daha sık yaşadığını saptamıştır. Kırsal ve kent merkezindeki ergenleri ayıran bir diğer özellik de kendilerini suçlu olarak tanımlama eşikleridir. Kırsaldaki çocuklar daha az ve küçük suçlar sergilemelerine rağmen bir kurumda kalma yaptırımını ile karşı karşıya kaldıkları için kendilerini suçlu olarak nitelendirmektedirler (Lentz, 1956).

Suç davranışının kent merkezinde neden daha yaygın görüldüğü ile ilgili bir dizi daha başka açıklama bulunmaktadır. Hirschi'nin Sosyal Kontrol Kuramı (1969) pek çok araştırmacıya kırsal ve kent merkezindeki çocuk suçluluğu oranlarının farklılaşmasını açıklamak için rehberlik etmiştir. Lysterly ve Skipper (1981) kırsal ve kent merkezinde ortaya çıkan çocuk suçluluğu oranları arasındaki farklılığı açıklamak için Hirschi'nin sosyal kontrol kuramını temel alarak ergenlerin aile, okul, otorite gibi figürlere bağlanma düzeylerini incelemişlerdir. Araştırmacılar, kırsaldaki ergenlerin daha az sayıda suç davranışı sergilediklerini rapor etmişlerdir. Ayrıca okula ve yasal otoriteye bağlanma değişkenlerinin suç davranışı ile ilişkili en güçlü değişkenler olduğu saptanmıştır. Kırsala özgü yaşam tarzı ve değerleri, kırsalda büyüyen çocukların bu davranışları üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Kent merkezinde yaşayan akranlarıyla karşılaştırıldığında, kırsalda yaşayan çocukların daha homojen bir çevrede yetiştiği ve resmi olmayan bazı davranış kurallarına ve beklentilere uygun davrandığı söylenebilmektedir (Lysterly & Skipper, 1981). Shen ve Zhong (2018) tarafından yürütülen güncel bir çalışmada da göçmen ergenlerin kırsaldaki yerel ergenlerden daha fazla suç davranışı sergilediği saptanmıştır. Göçmen ergenlerin, kırsaldaki ergenlere kıyasla ebeveyn, okul ve eğitim gibi yapılara karşı daha zayıf sosyal bağlara sahip olduğu görülmüştür.

Özetle, araştırmalar kent merkezinde çocuk suçluluğunun daha yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Alanyazındaki çalışmalarda her ne kadar kırsal ile karşılaştırıldığında kent merkezinde çocuk suçluluğunun neden daha yaygın olarak görüldüğü açıklanmaya çalışılsa da bazı araştırmacılar bu açıklamaların kırsalda çocuk suçluluğunun neden var olduğu sorusunu yanıtlamak için yeterli olmadığını ve elde edilen açıklamaların kırsaldaki çocuk suçluluğuna uygulanamayacağını savunmaktadır (Lentz, 1956). Diğer bir deyişle, kırsal bölgedeki çocuk suçluluğu araştırmacılar tarafından ya yok sayılmakta ya da kent merkezinden elde edilen açıklamalar kırsal bölgelere uyarlanmaya çalışılmaktadır (Kokoravec ve ark., 2021). Kırsalda yürütülen bazı çalışmalarda da bu bölgelerde suçun artmaya başladığı belirtilmektedir. Örneğin Weenink (2011) tarafından yürütülen çalışmada kırsal ve kent merkezindeki ergenlerin suça sürüklenme sıklığının çok az farklılaştığı saptanmıştır. Kent merkezindeki ergenlerle karşılaştırıldığında, kırsaldaki ergenlerin alkol içme ve barlara gitme gibi

davranışları daha sık gerçekleştirdikleri bulunmuştur. Bu nedenle son yıllarda kırsal bölgelerde çocuk suçluluğu artan bir tehlike olarak dikkat çekmeye başladığı için yeni açıklama ve bu alana özgü yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir (Blackmon ve ark., 2016).

MAHALLENİN SOSYO-DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ

Yüksek suç oranlarının görüldüğü mahallelerde bazı çevresel risk faktörlerinin varlığı dikkati çekmektedir. Mahallenin sosyal ve fiziksel kaynakların az olması (örn., park ve bahçelerin az olması, çarpık kentleşme) gibi dezavantaj yaratan sosyo-demografik özelliklerinin çocuk suçluluğu ile ilişkili olduğu pek çok çalışmada gösterilmiştir. Örneğin, Kratcoski ve arkadaşları (2020) bazı mahallelerde yüksek suç oranlarına katkı sağlayan birkaç yapısal faktör olduğunu belirtmişlerdir. Bu faktörler şu şekilde sıralanabilir: Yüksek nüfus yoğunluğu, bu mahallelere giren ve çıkan kişi sayısının fazla olması, farklı yapı kullanım türlerinin (konut, sanayi gibi) bir arada bulunması, tesislerin birbirine yakın olması ve küçük bir coğrafi alanda terk edilmiş veya harap binaların varlığı. Bu doğrultuda Beyers ve arkadaşları (2001) yüksek sosyo-ekonomik statülü mahallelerde yaşayan gençlerin, düşük sosyoekonomik statülü mahallelerde yaşayanlara kıyasla ciddi ve şiddet içeren suç davranışlarına karışma olasılığının daha düşük olduğunu saptamıştır.

Çeşitli sosyal ve ekonomik açıdan dezavantajlara sahip olan mahallelerde çocuk suçluluğu davranışlarının nasıl daha yüksek oranda görüldüğü ile ilgili bazı açıklamalar mevcuttur. Shaw ve McKay (1942) tarafından ortaya atılan Sosyal Düzensizlik Kuramı kent merkezinde ekonomik durumun, etnik heterojenliğin ve konut istikrarsızlığının suçlulukta önemli bir rol oynadığını ileri sürmektedir. Yapısal olarak dezavantajlı mahalleler; kötüleşen konutların varlığı, yüksek konut hareketlilik oranları gibi olumsuz sosyal ve ekonomik koşullarla karakterize olup suç davranışına üç şekilde yol açmaktadır. İlk olarak, sosyal düzensizlik yaratarak gerginliğe yol açabilir ve ana akım değerlerle çatışan alt kültür değerlerinin oluşumunu arttırabilir. İkincisi, ırk ve sınıf temelli sosyal dışlanmayı teşvik edebilir. Diğer ikisinden farklı şekilde, üçüncü olarak ise mahalle düzeyindeki müdahaleleri ve sosyal ve ekonomik yapıdaki değişiklikler aracılığıyla suçun azaltılmasına olanak sağlayabilir (Roberson & Azaola, 2021). Bu

kuram temelinde, yüksek yoksulluk oranlarına sahip mahallelerin, bu mahalledeki gençlere daha az kaynak ve fırsat (örn., düşük kaliteli okullar ve gençlere hizmet eden daha az kuruluş) sunduğu bilinmektedir. Bu mahallelerde benzer şekilde tek ebeveynlik ya da yüksek işsizlik oranları gibi bazı yapısal faktörler dolayısıyla olumlu yetişkin rol modellerinin daha az olduğu ve yetişkin gözetiminin bulunmadığı belirtilmektedir (Wilson, 1987). Wong (2012) tarafından yürütülen çalışmada Shaw ve McKay'in kuramının uyarlaması yapılarak sosyal düzensizlik ve aile parçalanmasının çocuk suçluluğu ile ilişkisi incelenmiştir. Çalışmada Kanada belediyelerinden elde edilen veriler analiz edilmiş ve özellikle daha düşük nüfusa ve daha düşük yoksulluk oranlarına sahip belediyelerde düşük gelir, hareketlilik ve etnik heterojenlik gibi faktörlerin çocuk suçluluğu ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bulgular, Shaw ve McKay'in (1942) Sosyal Düzensizlik Kuramını desteklemekle birlikte sosyal düzensizliğin çocuk suçluluğu ile ilişkisini göstermesi bakımından öneme sahiptir.

Mahallenin yapısal özelliklerinin çocuk suçluluğu ile ilişkisini açıklamaya çalışan bir diğer yaklaşım ise Kelling ve Wilson (1982) tarafından ortaya atılan Kırık Camlar Teorisidir. Bu kurama göre suç teşkil eden veya uygun olmayan davranışların ihmal edilmiş veya sosyal uyum eksikliği olan mahallelerde ortaya çıkma olasılığı daha yüksektir. Örneğin kırık camlı terk edilmiş konut ve araçların bulunduğu mahallelerde bir tehlike ve güvensizlik duygusu oluşabilmektedir. Bir mahallede kırık camların bulunması diğer camların kırılması için de uyumsuz davranışları artırabilir. Ancak sadece fiziksel yapıdaki sorunlar değil, sosyal yapıdaki sorunlar da bu mahallelerde suç alan sağlamaktadır. Evlerine sahip çıkan ve birbirinin çocuklarını koruyup gözetleyen bir mahalleden ziyade gürültücü komşuların bulunduğu, gençlerin köşe başlarında toplandığı ve kabadayı oldukları mahallelerde sosyal düzensizlik ortaya çıkabilir ve o mahallelerin güvenli olmadığına dair güvensizlik yaratabilir. Diğer bir deyişle, bu durum mahalledeki toplumsal normların bozulmasına ve zamanla bu mahallenin yaşanmaz hale gelmesi ile sonuçlanabilir (Kelling & Wilson, 1982).

Elliott (1997) da dezavantajlı bir mahallede büyümenin çocuk suçluluğu ve şiddet riskini artırdığını iki farklı yol üzerinden açıklamaktadır. İlk olarak, yetişkinliğe geçiş aşamasında yoksul bir mahallede büyümenin sınırlı iş imkanlarını ve evlilik olasılığını

azaltarak kişinin bireysel ve toplumsal fırsatlarını sınırlandırmaktadır. İkinci olarak da bu mahallelerde yetişmenin ergenlerin normal gelişim seyrini bozabilmesidir. Özetle, alanyazındaki pek çok çalışma mahallenin yapısal özellikleri ve çocuk suçluluğu arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, alanyazındaki bu çalışmaların aksine, mahallenin yapısal özellikleri ve çocuk suçluluğu arasında bir ilişki olmadığını belirten çalışmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Rankin ve Quane (2002) çalışmalarında konut stabilitesi gibi mahallenin yapısal özelliklerinin ergenlerin problem davranışları üzerinde bir etkisi olmadığını saptamıştır. Kotlaja ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen güncel bir çalışmada ise bir mahallede bulunan park ve oyun alanları sayısı ile ergenlerin madde kullanımını davranışı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya Chicago'nun 76 farklı mahallesinden 1584 genç katılmıştır. Araştırmacılar tarafından bir mahallede daha fazla park ve oyun alanı bulunmasının stresi ve madde kullanımını azaltması beklenirken, şaşırtıcı şekilde daha az olanlara kıyasla, park ve oyun alanı fazla olan mahallelerde madde kullanma olasılığının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak, sadece mahallenin sahip olduğu yapısal özelliklerin değil, bireysel özellikler ile mahalleye özgü diğer toplumsal süreçlerin de incelenmesi gerekli görülmektedir.

MAHALLENİN PSİKO-SOSYAL ÖZELLİKLERİ

Mahallenin sahip olduğu sosyo-demografik özelliklerin yanı sıra, mahalle sakinleri arasındaki psiko-sosyal süreçlerin de çocuk suçluluğu ile ilişkili olduğu vurgulanmaktadır. Çocuk suçluluğu için koruyucu rolü olan mahalle ile ilişkili özelliklerin yanı sıra çocuk suçluluğu riskini arttıran özellikler de bulunmaktadır. Aşağıdaki ilk olarak çocuk suçluluğu için bir risk faktörü olan toplum şiddeti ile ilgili çalışmalar sunulmakta, daha sonra koruyucu bir faktör olarak kolektif yeterlik ile ilgili çalışmalara yer verilmektedir.

Toplum Şiddeti

Çocuk ve gençler arasında suç davranışının görülmesi ile ilişkili olan mahalle psiko-sosyal özelliklerinden biri toplum şiddetidir. Mahallede tanık olunan ya da deneyimlenen toplum şiddeti çocuk suçluluğu için bir risk faktörüdür. Diğer bir deyişle,

toplum şiddetinin yüksek olduğu mahallelerde çocuk ve ergenlerin suç davranışına karışması daha olasıdır (bkz., Chen ve ark., 2016).

Toplum şiddeti, alanyazında farklı şekillerde tanımlanmakla birlikte (Scarpa, 2003), okullarda gerçekleştirilen silahlı saldırı ya da bombalama gibi kitlesel olaylardan ziyade, mahallede fiziksel ya da sözel saldırıya uğrama, takip edilme ya da kavgaya tanık olma gibi kamusal alanlarda meydana gelen ve doğrudan deneyimlenen ya da tanık olunan olayları kapsamaktadır (Rosenthal & Wilson, 2006). Fowler ve arkadaşları (2009) tarafından yürütülen meta-analiz çalışmasına göre, çocuk ve ergenlerde toplum şiddetine maruz kalmanın içselleştirme problemleri sergileme üzerinde küçük bir etkisi bulunurken, dışsallaştırma problemleri sergileme üzerinde büyük bir etkisi bulunmaktadır. Araştırmacılar tarafından çocuklara kıyasla özellikle ergenlerde toplum şiddeti ve dışsallaştırma problemleri arasındaki ilişkinin oldukça güçlü olduğu saptanmıştır. Patchin ve arkadaşları (2006) da risk altındaki ergenlerde toplum şiddetine maruz kalma ile silah taşıma ve saldırgan davranışlara dahil olma arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma kapsamında toplum şiddetine maruz kalma arttıkça ebeveyn denetimi ve okula bağlanmanın azaldığı ve suç davranışı sergileyen akranlara sahip olmanın arttığı bulunmuştur. Ayrıca, ebeveyn denetimi, okula bağlanma ve suç davranışı sergileyen akranlara sahip olma kontrol edildikten sonra bile toplum şiddetine maruz kalmanın silah taşıma ve saldırgan davranışlara dahil olma ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar Sosyal Öğrenme Kuramı'nın (Bandura, 1977) bu ilişkiyi açıklamak için iyi bir çerçeve sunduğunu belirtmişlerdir. Diğer bir deyişle, toplum şiddetine maruz kalmanın öğrenilmiş saldırgan davranışları artırdığını vurgulamışlardır. Türkiye'de suça sürüklenen çocuklar ve aileleri ile yürütülen nitel bir çalışmada da katılımcılar mahalle faktörünün suç davranışında önemli bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Mahallenin konumunun yanı sıra, mahalle sakinlerinin birbirine destek olmaması ve mahallede sataşma ve kavga gibi olayların sık görülmesi aileler ve çocuklar tarafından sosyal çevreye özgü risk faktörleri olarak belirtilmiştir (Tekgöz Obuz, 2019).

Hong ve arkadaşları (2014) yaptıkları bir derleme çalışmasında gençlerde toplum şiddetine maruz kalma ile suç arasındaki ilişkide yer alabilecek olası mekanizmaları

incelemiştir. Araştırmacılar toplum şiddeti ile suç arasındaki ilişkide depresyon, anksiyete/post-travmatik stres bozukluğu, davranım bozukluğu ve saldırganlığın aracı rolü olabileceğini belirtmiştir. Örneğin anksiyeteyi ele aldığımızda, araştırmacılar toplum şiddetinin anksiyeteye yol açtığını ve anksiyete sergileyen çocukların da yüksek düzeyde sıkıntı ve daha düşük düzeyde öz-kontrole sahip olduklarını ve bu davranışların da suç işleme riskini artırdığını belirtmişlerdir. Chen ve arkadaşları (2016) ise toplum şiddetine maruz kalma ile suç davranışları arasındaki ilişkide bireysel (ergenlerin gelecek beklentisi), ailesel (aile sıcaklığı), okulla ilişkili (okula bağlanma/bağlılık) ve mahalle ile ilişkili (mahalle uyumu) değişkenlerin düzenleyici rolünü incelemiştir. Bu değişkenler arasından sadece ergenlerin gelecek beklentilerinin toplum şiddetine maruz kalma ve suç davranışı arasındaki ilişkide bir düzenleyici role sahip olduğu saptanmıştır. Gelecekte yüksek düzeyde beklentisi olan gençler için toplum şiddetine maruz kalma ve suç arasındaki ilişki daha zayıf iken, düşük beklentisi olan gençlerde bu ilişki daha güçlü bulunmuştur. Hong ve arkadaşları (2014) da toplum şiddetine maruz kalma ve suç arasındaki ilişkide düzenleyici rolü olan değişkenleri inceleyen daha fazla çalışma yürütülmesi gerektiğini vurgulamakta ve bu ilişkiyi kırmak için bu tür saptayıcı çalışmaların önemli olduğunu belirtmektedir.

Kolektif Yeterlik

Kolektif yeterlik, çocuk suçluluğu çalışmalarında en sık ele alınan mahalleye özgü psiko-sosyal değişkenlerden biridir. Chouhy ve Unnever (2022) kolektif yeterliği, kökleri sosyal güven ve uyum ilişkilerine dayanan sosyal kontrol beklentileri olarak ifade etmektedir ve bir topluluğun eylem kapasitesi olarak görmektedir. Kolektif yeterliğin suç davranışları için önemli bir koruyucu faktör olduğu belirtilmektedir. Çünkü bir mahallede yüksek düzeyde kolektif yeterlik söz konusu olduğunda, o mahalledeki yetişkinler çocuklar arasındaki oyun gruplarını izler, sapkın davranışların gerçekleştirilmesini engeller ve toplum yanlısı davranış ve tutumları destekleyen sosyal destek ağları kurar. Sampson (2012) kolektif yeterliğin resmi olmayan sosyal kontrol ve sosyal güven ile karakterize olduğunu belirtmektedir. Higgins ve Hunt (2016) da benzer şekilde kolektif yeterliliğin müdahale etme isteği ve resmi olmayan sosyal kontrol kapasitesi ile karakterize olduğunu belirtmektedir. Diğer bir deyişle, kolektif yeterliği

yüksek olan mahallelerde kabul edilen davranışın ne olduğu konusunda komşular uzlaşısı içindedir ve bu kabul edilen davranışın sürmesi için birbirine müdahale eder.

Alanyazındaki çoğu araştırma, kolektif yeterlik ve çocuk suçluluğu arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Sampson (1997) tarafından 80 mahallede yürütülen çalışmada bir mahallenin çocuğun davranışları için uyguladığı resmi olmayan kontrol ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişki incelenmiştir. Mahallenin çocuklar için uyguladığı resmi olmayan kontrol, çeşitli durumlar için (ör. okuldan kaçan ve mahallenin köşesinde takılan çocuklar, mahalledeki binaları spreyle boyayan çocuklar ve bir yetişkine saygısız davranışlarda bulunan bir çocuk) mahalle sakinlerinin müdahale etme olasılığı temelinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın bulguları resmi olmayan kontrol arttıkça çocuk suçluluğu oranlarının azaldığını göstermiştir. Valasik ve Barton (2018) da mahallenin kolektif yeterliği arttıkça çocuk suçluluğu davranışının azaldığını saptamıştır. Bu nedenle araştırmacılar destekleyici sosyal kontrol ve olumlu davranışların teşvik edildiği mahallelerin suçu azaltmak konusunda önemine dikkat çekmiştir. Odgers ve arkadaşları (2009) da 2.232 çocuk ile yürüttükleri bir çalışmada dezavantajlı mahallelerde, mahalle ve aile ile ilişkili değişkenler kontrol edildikten sonra bile kolektif yeterliğin antisosyal davranışlarla ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Araştırmacılar bu değişkenin özellikle dezavantajlı mahallelerde yaşayan çocukların olumsuz davranışlarını önlemek adına bir koruyucu faktör olabileceğini vurgulamışlardır. Kolektif yeterliğin çocuk suçluluğu üzerindeki anlamlı etkisini gösteren çalışmaların yanı sıra sınırlı sayıda çalışmada da kolektif yeterlik ile çocuk suçluluğu arasında bir ilişki bulunmadığını belirtmekte fayda vardır. Örneğin, Chouhya ve Unnever (2022) mahallenin kolektif yeterliği ile suç davranışının ilişkili olmadığını saptamıştır.

Kolektif yeterliğin çocuk suçluluğu ile ilişkisini inceleyen çalışmaların yanı sıra mahallelerde kolektif yeterliği desteklemeyi amaçlayan yarı-deneysel çalışmalarla da kolektif yeterlik hipotezi test edilmektedir. Örneğin, Ohmer (2016) 27 genç ve yetişkin ile bir çalışma yürütmüştür. Çalışmanın amacı dezavantajlı bir mahallede kolektif yeterliliği artırmayı amaçlayan bir müdahale programının etkililiğini test etmektir. Programın ardından katılımcıların kolektif yeterlik düzeylerinin ve mahalle ile ilgili

sorunlara müdahalede bulunma olasılıklarının arttığı saptanmıştır. Kolektif yeterliği arttırmayı amaçlayan müdahale programlarının temel varsayımı mahallede sakinleri arasında sosyal uyum ve resmi olmayan sosyal kontrolü artırarak bu kişilerin çocuk suçluluğuna müdahalede bulunabilmesini sağlamak ve böylelikle çocuk suçluluğunu azaltmaktır (Gearhart & Tucker, 2020).

Kolektif yeterliğin çocuk suçluluğu üzerindeki etkisi göz önüne alındığında, bazı araştırmacılar kolektif yeterliği yüksek olan mahallelerin özelliklerini anlamaya çalışmışlardır. Mahallede terk edilmiş mülklerin ve tarım ve sanayi bölgelerinin az olması da yüksek kolektif yeterlik ile ilişkili bulunmuştur (Zahnow ve ark., 2022). Higgins ve Hunt (2016) da ev sahiplerinin çoğunlukta olması, uzun süreli ikamet edenlerin fazla olması, komşular arasında yakın dostlukların bulunması gibi faktörlerin kolektif yeterliğe katkı sağladığını belirtmiştir. Özetle, mahalle sakinleri arasındaki sosyal ve örgütsel süreçlerin çocuk suçluluğu ile ilişkisi pek çok çalışmada gösterilmiştir. Bu çalışmalarda özellikle sosyal uyum ve resmi olmayan kontrol ile karakterize olan kolektif yeterlik koruyucu bir faktör olarak ele alınırken, toplum şiddeti bir risk faktörü olarak ele alınmıştır.

SONUÇ

Uzun yıllardır araştırmacılar mahallenin konumu, sosyo-demografik özellikleri ve psikososyal süreçlerin çocuk suçluluğu ile ilişkisini incelemiş, suç davranışının neden bazı mahallelerde daha sık görüldüğü ile ilişkili açıklamalar getirmişlerdir. Mahalle çocuğun içinde yaşadığı önemli bir bağlam olarak hiç şüphesiz suç davranışı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Alanyazındaki çalışmalar göz önünde bulundurulacak olursa, çocuk suçluluğunun kent merkezinde bulunan, sosyal ve fiziksel kaynakları az olan, fiziksel ve sosyal düzensizlik içeren, düşük gelir ve yüksek hareketliliğe sahip, kolektif yeterliğin düşük olduğu ve toplum şiddetinin sık görüldüğü mahallelerde ortaya çıkma olasılığının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Mahalleler üzerine yapılan çalışmaların artışı önemli olsa da bu çalışmaların sınırlılıklarını dikkate almak gelecekteki araştırmalar için oldukça önemlidir. İlk olarak, alanyazındaki çalışmaların genellikle tek bir özelliğe veya yapıya odaklandığı görülmektedir (ör. Kotlaja ve ark., 2018). Ancak, mahallelerin konumu, demografik

özellikleri ve psikososyal süreçleri gibi farklı faktörler birbiriyle dinamik olarak etkileşim içindedir. Örneğin, Pabayo ve arkadaşları (2020), konut istikrarsızlığı ve ekonomik yoksunluğun olduğu mahallelerde kolektif yeterliliğin daha düşük olduğunu saptamıştır. Bu nedenle, bu değişkenleri daha bütünsel bir perspektifle araştırmak gerekmektedir. İkinci olarak, çocuk suçluluğu ile ilgili çoğu çalışmanın erkek katılımcılarla yapıldığı ve bu çalışmalarda kadınların ihmal edildiği bilinmektedir (Kroneman ve ark., 2004). Örneğin Kabiru ve arkadaşları (2014) olumsuz çocukluk çağı yaşantıları ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişkide düzenleyici rolü olan değişkenlerin cinsiyete göre farklılıklarını incelemiştir. Bu ilişkide dindarlık erkekler için, benlik saygısı kadınlar için bir koruyucu faktör olarak belirlenirken, ebeveyn denetiminin her iki cinsiyet için de koruyucu bir rolü bulunmaktadır. Bu nedenle gelecekteki çalışmalar mahallenin çeşitli özellikleri ile kadınlar tarafından gerçekleştirilen suçluluk arasındaki ilişkiyi incelemelidir. Üçüncü olarak, kırsal alanlarda suça neden olan faktörleri incelemek ve kapsamlı bir biçimde kırsal özgü risk faktörlerini sunmak önemlidir (Weenink, 2011). Dördüncü olarak, çalışmalar genellikle kesitsel araştırma deseni kullanırken (ör. Kabiru ve ark., 2014; Stekete ve ark., 2013), kesitsel çalışmalardan elde edilen bulguları boylamsal desen kullanan çalışmalarla desteklemek gerekmektedir. Son olarak, çeşitli mahalle özellikleri ile çocuk suçluluğu arasındaki ilişkiyi bozan veya düzenleyen değişkenlerin incelenmesi, önleme ve müdahale programları açısından faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksel, E. Ş. (2014). Çocuk suçluluğuna genel bakış. Ş. Aksel & T. Yılmaz-Irmak (Ed.), *Gelişim psikolojisi bakış açısıyla çocuk suçluluğu* içinde (ss. 1-21). Ege Üniversitesi
- Altınsoy, E., & Kara, A. (2022). Suça sürüklenen çocuklar ve çocuk suçlarının kriminal açıdan incelenmesi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), 75-108.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Beyers, J. M., Loeber, R., Wikström, P. O. H., & Stouthamer-Loeber, M. (2001). What predicts adolescent violence in better-off neighborhoods? *Journal of Abnormal Child Psychology*, 29(5), 369–381.

- Blackmon, B. J., Robison, S. B., & Rhodes, J. L. (2016). Examining the influence of risk factors across rural and urban communities. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 7(4), 615-638.
- Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32(7), 513-531.
- Brooks-Gunn, J. (1995). Children in families in communities: Risk and intervention in the Bronfenbrenner tradition. P. Moen, G. H. Elder, Jr., & K. Lüscher (Ed.), *Examining lives in context: Perspectives on the ecology of human development* içinde (ss. 467-519). American Psychological Association.
- Browning, C. R., Cagney, K. A., & Morris, K. (2014). Early Chicago School Theory. G. Bruinsma, & D. Weisburd, D. (eds) *Encyclopedia of criminology and criminal justice* içinde (ss. 1233-1242). Springer.
- Burgess, E. W. (1925). The growth of the city, R. E. Park, E. W. Burgess ve R. D. MacKenzie (Ed.), *The city* içinde (ss. 47-62). University of Chicago Press
- Caspi, A., Lynam, D., Moffitt, T. E., & Silva, P. A. (1993). Unraveling girls' delinquency: Biological, dispositional, and contextual contributions to adolescent misbehavior. *Developmental Psychology*, 29(1), 19-30.
- Chen, P., Voisin, D. R., & Jacobson, K. C. (2016). Community violence exposure and adolescent delinquency: Examining a spectrum of promotive factors. *Youth & Society*, 48(1), 33-57.
- Chouhy, C., & Unnever, J. D. (2022). Is collective efficacy a theory of offending? Unraveling the relationship between individual-level perceptions of collective efficacy and youth offending. *Justice Quarterly*, 39(1), 51-77.
- Cömert, Ö. & Sevim, Y. (2017). Çocuk ve suç ilişkisinin sosyolojik suç kuramları ile incelenmesi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 29-40.
- Crum, R. M., Lillie-Blanton, M., & Anthony, J. C. (1996). Neighborhood environment and opportunity to use cocaine and other drugs in late childhood and early adolescence. *Drug and Alcohol Dependence*, 43(3), 155-161.

- Elgar, F. J., Knight, J., Worrall, G. J., & Sherman, G. (2003). Attachment characteristics and behavioural problems in rural and urban juvenile delinquents. *Child Psychiatry and Human Development*, 34(1), 35-48.
- Elliott, D. S. (1997). Environmental factors contribute to juvenile crime and violence (from juvenile crime: Opposing viewpoints, P 83-89, AE Sadler, ed.--See NCJ-167319).
- Evans, W. P., Fitzgerald, C., Weigel, D., & Chvilicek, S. (1999). Are rural gang members similar to their urban peers? Implications for rural communities. *Youth & Society*, 30(3), 267-282.
- Farrell, A. D., Kung, E. M., White, K. S., & Valois, R. F. (2000). The structure of self-reported aggression, drug use, and delinquent behaviors during early adolescence. *Journal of Clinical Child Psychology*, 29(2), 282-292.
- Fowler, P. J., Tompsett, C. J., Braciszewski, J. M., Jacques-Tiura, A. J., & Baltes, B. B. (2009). Community violence: A meta-analysis on the effect of exposure and mental health outcomes of children and adolescents. *Development and Psychopathology*, 21(1), 227-259.
- Gearhart, M. C., & Tucker, R. (2020). Criminogenic risk, criminogenic need, collective efficacy, and juvenile delinquency. *Criminal Justice and Behavior*, 47(9), 1116–1135.
- Haynie, D. L., Silver, E., & Teasdale, B. (2006). Neighborhood characteristics, peer networks, and adolescent violence. *Journal of Quantitative Criminology*, 22(2), 147-169.
- Higgins, B. R., & Hunt, J. (2016). Collective efficacy: Taking action to improve neighborhoods. *NIJ Journal*, 277, 18-21.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of delinquency*. Berkeley: University of California Press
- Hong, J. S., Huang, H., Golden, M., Patton, D. U., & Washington, T. (2014). Are community violence-exposed youth at risk of engaging in delinquent behavior? A review and implications for residential treatment research and practice. *Residential Treatment for Children & Youth*, 31(4), 266-283.
- Kabiru, C. W., Elung'ata, P., Mojola, S. A., & Beguy, D. (2014). Adverse life events and delinquent behavior among Kenyan adolescents: A cross-sectional study on

- the protective role of parental monitoring, religiosity, and self-esteem. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 8(1), 1-11.
- Kelling, G. L., & Wilson, J. Q. (1982). Broken windows. *Atlantic Monthly*, 249(3), 29-38.
- Kokoravec, I., Meško, G., & Marshall, I. H. (2021). Juvenile delinquency and victimisation: Urban vs rural environments. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo/Ljubljana*, 72(4), 323-336.
- Kotlaja, M. M., Wright, E. M., & Fagan, A. A. (2018). Neighborhood parks and playgrounds: Risky or protective contexts for youth substance use? *Journal of Drugs Issues*, 48(4), 657-675.
- Kratcoski, P. C., Kratcoski, L. D., & Kratcoski, P. C. (2020). *Juvenile delinquency: Theory, research, and the juvenile justice process*. Springer Nature.
- Kroneman, L., Loeber, R., & Hipwell, A. E. (2004). Is neighborhood context differently related to externalizing problems and delinquency for girls compared with boys? *Clinical Child and Family Psychology Review*, 7, 109-122.
- Lentz, W. P. (1956). Rural urban differentials and juvenile delinquency. *Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science*, 47, 331.
- Lyerly, R. R., & Skipper Jr, J. K. (1981). Differential rates of rural-urban delinquency: A social control approach. *Criminology*, 19(3), 385-399.
- Magdalenić, I. (1995). Rural and Urban Juvenile Delinquency in Međimurje. *Sociologija i prostor: Časopis za istraživanje prostornoga i sociokulturnog razvoja*, (127-130), 39-56.
- Odgers, C. L., Moffitt, T. E., Tach, L. M., Sampson, R. J., Taylor, A., Matthews, C. L., & Caspi, A. (2009). The protective effects of neighborhood collective efficacy on British children growing up in deprivation: A developmental analysis. *Developmental Psychology*, 45(4), 942-957.
- Ohmer, M. L. (2016). Strategies for preventing youth violence: Facilitating collective efficacy among youth and adults. *Journal of the Society for Social Work and Research*, 7(4), 681-705.
- Onur, E. (1980). Radyo-televizyon ve çocuk suçluluğu. *Eğitim ve Bilim*, 4(24), 16-26.

- Pabayo, R., Grinshteyn, E., Avila, O., Azrael, D., & Molnar, B. E. (2020). Relation between neighborhood socio-economic characteristics and social cohesion, social control, and collective efficacy: Findings from the Boston Neighborhood Study. *SSM-Population Health, 10*, 100552.
- Patchin, J. W., Huebner, B. M., McCluskey, J. D., Varano, S. P., & Bynum, T. S. (2006). Exposure to community violence and childhood delinquency. *Crime & Delinquency, 52*(2), 307-332.
- Rankin, B. H., & Quane, J. M. (2002). Social contexts and urban adolescent outcomes: The interrelated effects of neighborhoods, families, and peers on African-American youth. *Social Problems, 49*(1), 79–100.
- Roberson, C., & Azaola, E. (2021). *Juvenile delinquency: Why do youths commit crime?* Rowman & Littlefield Publishers.
- Rosenthal, B. S., & Wilson, W. C. (2006). Adolescents' psychological response to the experience of community interpersonal violence: A cross-national and a cross-cultural comparison. *Adolescence, 41*(163), 417-434.
- Sampson, R. J. (2012). *Great American city: Chicago and the enduring neighborhood effect*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sampson, R. J. (1997). Collective regulation of adolescent misbehavior: Validation results from eighty Chicago neighborhoods. *Journal of Adolescent Research, 12*(2), 227–244
- Scarpa, A. (2003). Community violence exposure in young adults. *Trauma, Violence & Abuse, 4*(3), 210–227.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. University of Chicago Press.
- Shen, Y., & Zhong, H. (2018). Rural-to-urban migration and juvenile delinquency in urban China: A social control perspective. *Asian Journal of Criminology, 13*(3), 207-229.
- Snodgrass, J. (1975). Clifford R. Shaw and Henry D. McKay: Chicago criminologists. *The Origins of American Criminology* içinde (ss. 17-35). Routledge.

- Steele, P. D. (2010). Rotten outcomes: How impoverished neighborhoods influence the life trajectories of children in the United States. *Forum on Public Policy Online* içinde (Vol. 2010, No. 4). Oxford Round Table.
- Steketee, M., Junger, M., & Junger-Tas, J. (2013). Sex differences in the predictors of juvenile delinquency: Females are more susceptible to poor environments; males are influenced more by low self-control. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 29(1), 88-105.
- Tekgöz Obuz, A. (2019). Suça sürüklenen ve hakkında danışmanlık tedbir kararı verilen çocukların suça sürüklenme nedenleri: Nitel bir çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(67), 630-641.
- Thompson, W. E., & Bynum, J. E. (2017). *Juvenile delinquency: A sociological approach*. Rowman & Littlefield.
- Toğuş, D. (2021). *Türkiye’de çocuk suçluluğu: Tekirdağ ili örneği* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi] Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Valasik, M., & Barton, M. S. (2018). The George Wilson effect: Does intergenerational closure and collective efficacy reduce juvenile delinquency in a neighborhood?. *Deviant Behavior*, 39(12), 1658-1671.
- Weenink, D. (2011). Delinquent behavior of Dutch rural adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 1132-1146.
- Wilson, W. J. (1987). *The truly disadvantaged: The inner city, the underclass, and public policy*. Chicago, IL: University of Chicago Press
- Wong, S. K. (2012). Youth crime and family disruption in Canadian municipalities: An adaptation of Shaw and McKay’s social disorganization theory. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 40(2), 100-114.
- Zahnow, R., Corcoran, J., Kimpton, A., & Wickes, R. (2022). Neighbourhood places, collective efficacy and crime: A longitudinal perspective. *Urban Studies*, 59(4), 789–809.